

"A M P T E P E"

Historische Vereniging gemeente Epe

=====

Voorzitter: G.S.van Lohuizen
 Beekstraat 20, Epe
Secretariaat: A.J.Veninga
 Burg.v.Walsumlaan 5, Epe
Penningmeester: C.Stork
 Dellenparkweg 8, Epe
 Giro: 1194015, t.n.v.
 Penn. Ampt Epe

=====

Lidmaatschap: f 5,-- per jaar

MEDEDELINGENBLAD "A M P T E P E"

januari 1970, nr. 19

=====

Abonnementsprijs :
voor leden der Vereniging gratis,
voor niet-leden f 0,75 p.nr.

=====

Kopij voor ons blad dient, zo mogelijk, te
voldoen aan het navolgende:

- a. getypt met regelafstand 1;
- b. tekstbreedte maximaal 11 cm;
- c. het papier aan één kant gebruikt
 (dus achterzijde blanco);
- d. gebruikte bronnen vermelden;
- e. inleveren 15 dagen vóór de
 verschijningsmaand (jan., april of okt.)

=====

Redactieadres:

Mej. P.E.Berkhout, Sparrenlaan 12, Epe,
telefoon 2056

Laten wij 1970, waarin onze Historische Vereniging 10 jaar bestaat, eens feestelijk inluiden met het

G E L D E R S C H V O L K S L I E D

1. Gelders dreven zijn de mooiste
In ons dierbaar Nederland.
Vette klei- en heidegronden,
Beken, bosch en heuvelrand,
Ginds de Waal, daar weer de Wsel,
Dan de Maas en ook de Rijn
Geeft ons recht, om heel ons leven,)
Trotsch op Gelderland te zijn.) bis
2. Waar ons Vaderland bebouwd werd
Door den Saksischen Germaan,
Daar werd onze Stam geboren.
Daar is Gelderland ontstaan.
En het graan, dat thans geoogst wordt,
Waar het woest en wild eens was,
Geeft ons recht om trotsch te wezen,)
Op ons echt Geldersche ras.) bis
3. In de dorpen en de steden
Tusschen Brabant en de Zee,
Tusschen Utrecht en Westfalen
Heerscht de welvaart en de vreê!
Met je kerken en kasteelen,
Met je huisjes aan den dijk,
Gelderland, jij bent de P a r e l)
Van ons Hollandsch Koninkrijk.) bis

Woorden van Muziek van
JAN van RIEMSDIJK Mr.ROMBOUT van RIEMSDIJK

Uitgave: N.V. Drukkerij Hooiberg Epe

Waar? en wanneer? wordt (werd) dit nog gezongen?
Wie weet hier iets over te vertellen? Dat zouden wij graag eens opnemen in ons blad!
(Het Vaassens Volkslied mochten wij reeds eerder opnemen in No.12 van ons blad, okt.1967, blz.18)

Marken en Buurschappen (12)

Na een wat lange onderbreking, de voortzetting van de Wisselse kwestie (zie No.13 van jan. 1968)

We waren gebleven in 1871 toen er een activiteit aan vergaderingen werd ontwikkeld om de gezamenlijke gronden d.m.v. een verdeelsleutel aan de diverse personen in eigendom te doen toekomen. Zoals bij iedere verdeling van een erfenis was dat allicht ook hier het geval.....

Vrijdag 13-9-1871 werd een vergadering gehouden in huize van Harmen Leurink, hier werd besloten:
a. dat de Buurgronden van Wissel worden verdeeld, na vooraf door verkoop van gronden de benodigde gelden voor jaarlijks onderhoud van bruggen, wegen, waterleidingen enz. te verkrijgen ten einde het met interesten het te kunnen vereffenen.
b. tot uitvoering van dit besluit werd belast Lubbert Lrijgsman met een lid der bestaande Commissie.

Door L.Krijgsman en G.A.Jonker werd een begin gemaakt overeenkomstig het besluit met eerst de helft van de groen- en weidegrond te verdelen en de tweede helft zoveel mogelijk per bunder. Na enige tijd werd echter van verschillende zijden, genoemd besluit tegen gesproken en meenden verschillende ge-erfden dat er eerst een verdeling en dan verkoop moest plaats vinden. Hierop volgde weer een vergadering van commissieleden, waarin aangedrongen werd om aan het laatste te voldoen, doch men stelde voor om zo de leden of geërfdn dit wensten een algemene vergadering te beleggen, dit gebeurde op: vrijdag 22-11-1871: waar G.A.Jonker bij de opening wees op het eerste besluit, waarop de burgemeester Mr. Weerts vroeg om de zaak in der minne te schikken waarop de vergadering een nogal rumoerig verloop had.

Door de burgemeester werd gewezen op het recht van verjaring waarop de Buurschap zich zou kunnen beroepen.

Woensdag 27-11-71 werd door G.A.Jonker schriftelijk zijn ontslag ingediend als lid der Commissie. Bij publikatie op twee achter eenvolgende zondagen bekend gemaakt (z.g. Kerkespraak) werd door verschillende geërfden een vergadering van "geërfden van verjaring" belegd en met algemene stemmen werd bepaald de buurgronden van Wissel gemeenschappelijk te verdelen.

Dinsdag 30-1-1872. Vergadering van algemene leden van "REGT van VERJARING" gehouden ten huize van A.Bekenkamp, om de buurgronden van Wissel gemeenschappelijk te verdelen. Besloten werd o.a. om eerst de Comm. van Beheer op de bezetting te brengen als vast gesteld in de geërfden vergadering van 25-4-1849 en 24-8-1852 volgens/het aantal leden 5 behoorde te zijn, behoudens de secretaris. Door bedanken van G.A.Jonker was een vacature ontstaan en W.Krijgsman en H.Witteveen "Konden niet in het regt van verjaring delen" omdat ze niet als geërfden konden worden beschouwd, derhalve werd voorgesteld 3 nieuwe leden + een secretaris te benoemen. Hiervoor werden gekozen Barend Logtenberg, Herman van Schaveren en Arend Bekenkamp en tot secretaris werd benoemd..... G.A.Jonker.

Woensdag 7-2-1872. Op deze vergadering werd A.Bekenkamp tot president benoemd terwijl er besloten werd dadelijk met de verdeling te beginnen.

19-2-1872 Werd bij Arend Bekenkamp een geërfdenvergadering gehouden waar door loting de te verdelen gronden werden aangewezen en wel onder de volgende bepalingen:
"De percelen die aan de beek grenzen moeten
"minstens vijf ellen van de waterspiegel blij-
"ven."

/welke -

Op de tekening kan ieder zien waar zijn percelen liggen, doch ieder neemt met de uitvoering der commissie genoegen. (De tekening is helaas verdwenen) De scheiding van de percelen, de wegen en de waterleidingen moeten door de leden der Comm. nog worden in orde gebracht zonder dat de eigenaren der belendende percelen daarop kunnen aanmerkingen maken.

De tekening zal bij de secretaris ter inzage liggen. In alle verschillen van scheiding enz. onderwerpt men zich aan de rechtspraak der Comm. van verdeling.

Nog wordt voorgesteld:

Er ligt nog ongeveer 5 bunder om te verdelen, zoude het niet goed zijn die te verdelen aan hen die inwonenden zijn en geen recht op de verdeling hebben, om die personen alsnog op te roepen en dan een gedeelte daarvan door de Comm. aan te wijzen, te geven.

Dit voorstel werd met algemene stemmen aangenomen.

Donderdag 29 februari 1872 (schrikkeldag dus) was men zover dat op de geërfden vergadering ten huize van Arend Bekenkamp bij loting de verdeling van de percelen heidegrond kon worden aangenomen en werd besloten een akte van verdeling op te maken.

Er zal evenwel nog heel wat gebeuren voordat dit geregeld is.

F.Zandstra

De Gereformeerde Kerk te Epe

Wie op een zondagmorgen tegen kerktijd door de Beekstraat gaat, kan zich nauwelijks een weg banen tussen de vele kerkgangers - en hun auto's - die zich naar de Gereformeerde Kerk begeven. Het grootste deel van de nu, volgens de gegevens van het laatste jaarboekje van die kerk, 1013 zielen tellende gemeenschap, pleegt dan naar de zondagse eredienst te gaan. We hebben hier dus te maken met een belangrijke en de laatste tijd snel groeiende groep uit ons dorp. Waarbij wel even aangetekend dient te worden, dat de grenzen van deze kerkelijke gemeente zich tot ver buiten de kom van het dorp uitstrekken en dat zodoende het daardoor omsloten gebied ook hele gedeelten van Emst en Oene omvat.

In dit artikelje willen we nagaan hoe deze kerkelijke gemeenschap tot stand is gekomen en zich verder heeft ontwikkeld. De officiële datum van geboorte is bekend. Op zondag 25 november 1888 werden namelijk in de middagdienst door ds Houtzagers uit Kootwijk de eerste ambtsdragers van deze gemeente bevestigd. De tekst van de prediking was toen Jesaja 40 : 11 "Hij zal Zijne kudde weiden gelijk een herder; Hij zal de lammeren in Zijn schoot dragen; de zoogenden zal Hij zachtjes leiden". (Tekst uit de toen ongetwijfeld in die dienst gebruikte Statenvertaling). Ouderlingen werden toen: C.D.Bouwman en H.Rozendal Jzn en diakenen L.Scholten en E.Kasteel Hzn. Zij werden gekozen op 14 nov. daaraan voorafgaande, hun namen waren een paar keer afgekondigd in kerkdiensten en toen kon hun bevestiging voortgang vinden. De ambten waren er nu en nu kon er onder meer ook gedoopt worden.

We komen nog terug op wat met dit eerste begin samenhangt, maar willen eerst nog even verder terug gaan in de geschiedenis, omdat haast als vanzelf de vraag op komt of zo'n Gereformeerde kerk-gemeenschap zo maar uit de lucht komt vallen! Nu, dat laatste is niet het geval. Daar is allereerst die grote landelijke golf van geestelijk leven, die in die jaren over heel ons land spoelt en die wij de doleantie plegen te noemen en die in 1888 dan ook Epe bereikt. Maar net als overal elders was er ook hier in deze streek al vóór de doleantie sprake van Gereformeerd leven. In de dagen van de afscheiding van 1834-protestbeweging tegen de in land en volk overheersende liberale geest- kwamen ook hier in Epe Gereformeerd denken en voelenden bijeen. Plaats van samenkomst: de boerderij van Jan Peters van Tongeren in Tongeren. (Nu afgebroken, maar gestaan hebbende even ter zijde van het begin van het van Manenspad) Een vijftiental inwoners van Epe schreven in die dagen een briefje aan de burgemeester van Epe, waarin zij hun voornemen bekend maakten om op bovengenoemde plaats samen te komen. En ook hier kwam toen van overheidswege, zoals op zovele andere plaatsen, de tegenwerking. Op hoog bevel werden er bij de afgescheidenen soldaten ingekwartierd. Daarbij ging men nog weinig kies te werk ook. Zo is er een inkwartieringsbiljet bekend "voor twee man bij de weduwe Janus Jonkers voor eenen dag". Wie meer over deze onfrisse geschiedenis wil weten, raadplege het boek van ds Chr.W.J.Teeuwen: "Wegen Gods in Gelre". (Uitgegeven bij Kok in Kampen in 1935) Uit dat zelfde werk blijkt ook, dat nog in 1845 genoemde Jan Peters van Tongeren een rol speelde in de wereld van de Afgescheidenen, die wat onze streek betreft, hun middelpunt hadden in Heerde. Uit de notulen van de kerkeraadvergadering van 29 december 1845 van die toen Chr. Afgescheiden gemeente geheten kerk blijkt ook, dat de Afgescheidenen te Gortel onder Epe liever des zondags afzonderlijk vergaderden.

Daarna zijn er, voor zover mij bekend, geen gegevens meer over afzonderlijke samenkomsten van Gereformeerd denkenden binnen het gebied van de huidige Gereformeerde Kerk. Hun aantal moet overigens wel heel klein zijn geweest. De cijfers van de volkstelling van 1849 geven voor het gebied van de héle burgerlijke gemeente Epe een aantal aan van 71! Ietsje meer dan 1% van de bevolking, die toen 6230 zielen telde. (Hattem en Heerde hadden toen ongeveer 10% Gereformeerden: de geestelijke ligging van die plaatsen was dus toen ook al anders dan die van Epe) Van die 71 zullen er wel een aantal in Oene, een enkeling allicht in Vaassen of Emst hebben gewoond, zodat er voor Epe maar een handjevol overschoot.

De vraag is nu, waar is deze groep gebleven? Zijn ze naar Heerde blijven trekken naar de Chr. Afgescheiden kerk (in de loop der tijden werd deze naam veranderd in die van Chr. Ger. Kerk) en later naar een eigen Chr. Ger.Kerklokaal hier in Epe (dat stond eerst bij en later aan de Haverkampsweg)  f hebben zij hun troost gevonden, samen met Hervormden, die het in hun eigen kerk niet meer konden vinden, in het lokaaltje, dat omstreeks de zeventiger jaren achter het kerkhof aan de Tongerenseweg verrees? Deze vraag naar een werkelijk verband tussen deze "oude" groep Gereformeerden en de "nieuwe" van de jaren zeventig en tachtig, zal misschien nooit meer beantwoord worden, maar vermelding van deze oudste sporen van Gereformeerd leven en belijden uit de 19e eeuw hier in deze streken leek me gerechtvaardigd in deze beschrijving van de geschiedenis van de Eper Ger.Kerk, omdat er in ieder geval geestelijke verwantschap bestaat tussen die allen, die protesteerden tegen en treurden over de geest van de eeuw.

Met het vermelden van dat lokaaltje, dat achter het kerkhof verrees, komen we dan bij de volgende faze van Gereformeerd leven in Epe. Omstreeks die zeventiger jaren kwamen er namelijk van over de Woldbergen ook hier naar toe evangelisten, die uitgezonden werden door de Vereniging van Vrienden der Waarheid. Eerste plaats van samenkomst was ten huize van C.D.Bouwman die later ouderling van de Ger.Kerk zou worden, maar toen nog lidmaat was van de Hervormde Gemeente. (Stond zijn boerderij in de bocht van de Wisselseweg, vlak bij het Molenpad?) Maar al spoedig verrees er een hoogst eenvoudig Evangeliesatielokaal vlak achter de begraafplaats. Dat moet er gestaan hebben tot ongeveer 1908, maar op het kaartje van de Burgerenk, opgenomen in nummer 15 van dit Mededelingenblad, staat helaas dit lokaal niet aangegeven. Volgens een zegsman van mij, die daar als jongen nog wel heengegaan is, moet het zich bevonden hebben vlak bij de nu kortgeleden afgebroken boerderij, waar J.van Mossel woonde. In dit lokaal nu werd min of meer geregeld "geoefend", zoals dat toen heette.

Toen brak het jaar 1888 aan: h t jaar van de doleantie. Alom in het land werden toen verzoeken gericht aan de Hervormde Kerkeraden "om ter plaatse de reformatie van de kerk ter hand te nemen", zoals het verlangen naar een weer in ere herstelde Gereformeerde kerk naar het model van de kerkorde van 1618/19 zich uitte. In Epe geschiedde dat door een drietal nog steeds Hervormde broeders, te weten: Jan Rozendal, E.Kasteel E.zn en W.Westerink. Op 3 september besloot de kerkeraad van de Hervormde Gemeente met algemene stemmen om dit schrijven ter zijde te leggen. Daardoor werden de naar reformatie van de kerk strevendenden echter niet afgeschrikt, integendeel: men liet een lijst rondgaan om te weten te komen, wie achter dit streven naar reformatie stonden. 14 November vinden we dan de "broeders van de lijst" verenigd

in het gebouw voor Evangelisatie om ambtsdragers te verkiezen met het boven reeds vermelde gevolg. Daarna volgde dus bevestiging van deze mensen, die nog steeds Lidmaten van de plaatselijke Hervormde Kerk waren! Dat kon natuurlijk zo niet blijven. Het viertal werd verzocht om te verschijnen voor een commissie uit de Hervormde Kerkeraad om gehoord te worden over hun handelwijze. Zij verschenen niet en toen werden zij later geacht door woord en daad zich afgescheiden te hebben van de Hervormde Kerk. Er heeft toen dus geen enkel écht contact plaats gevonden tussen Hervormden en Gereformeerden en het gevolg van dit alles was, dat er sindsdien een tweede protestantse kerkgemeenschap ter plaatse bestond.

Hoe werd dit nu door de mensen ervaren? Ik herinner me, hoe een oudere Epenaar me eens vertelde over de reactie van, ik meen, zijn vader, toen het lokaal achter het kerkhof verrees. Die moet toen iets gezegd hebben in de geest van: nu gaat de boel kapot! Inderdaad: dorp en Hervormde Kerk waren geheel met elkaar verweven. Zeker, er bestond al vanouds wel een kleine Katholieke Kerk, maar afgezien daarvan, was alles althans nominaal één: alle kinderen werden in de éne kerk gedoopt, waar ook állen belijdenis deden; buitenkerkelijkheid, althans officieel, was er niet en nu dit: déze verscheuring!

Maar de Gereformeerden wilden het in de eerste plaats niet zó zien. Zij wilden niet een nieuwe kerk stichten. Wat dan wel? Laten wij daartoe luisteren naar wat Dr Geelkerken in 1913 bij de herdenking van het vijf en twintig jarig bestaan van de Gereformeerde Kerk sprak. "Nee, wij gaan niet gedenken, dat Epe's Gereformeerde Kerk thans vijf en twintig jaren bestaat. Zij bestaat niet pas sedert enkele tientallen jaren, maar telt, door Gods genade, haar leven reeds bij eeuwen.

Wat voor vijf en twintig jaren hier gebeurd is, was niet het stichten van een nieuwe kerk naast en tegenover de reeds bestaande. Dat ware zondige scheurmakerij geweest. Immers niemand heeft ooit het recht de oude kerk te verlaten en een nieuwe te stichten. Dat was het ook hier in 1888 niet. Maar wel was het een weer te voorschijn halen, van onder het dikke stof van verbastering en verwaarlozing, van onder het zware puin van ongehoorzaamheid en dwaling van de oude Gereformeerde Kerke Christi aan deze plaats". En even verderop: "nee, wij zijn geen afgescheiden kring van in blinde eigengerechtigheid, hoogmoedig zelfbehagen, geestelijke zelfzucht, kortzichtigen volmaaktheidswaan zich terugtrekkenden "fijnen". Wij zijn geen sekte, geen scheurkerk, geen gezelschap, maar de Gereformeerde (bedoeld is dus de naar het oorspronkelijke door God gegeven model omgevormde) Kerk". (Geciteerd uit "Ter gedachtenis"-een drietal predikatiën uitgesproken voor zijn eerste gemeente en aan haar aangeboden door Dr J.G. Geelkerken-uitgave J.L.Scholten-Epe-1915)

Zeker, zo kon het vanuit een diepe overtuiging gezegd worden, maar in de praktijk was het toch maar zo, dat er nu in het dorp een scheiding was tussen de "Fijnen" en de rest en deze scheiding op kerkelijk gebied zou zich voortzetten tot in alle lagen van het maatschappelijk leven, waarbij in het bijzonder te denken valt aan de splitsing op het gebied van de school. In het oudste notulenboek van de Gereformeerde Kerk zijn er al gauw aanwijzingen te vinden over de aandacht, die het christelijk onderwijs in die kringen heeft.

(wordt vervolgd)

W.de Mooy

"Stiefbeen" als postbesteller

De dienstverlening van de P.T.T. zo omstreeks de jaarwisseling, is nogal eens onbehevig aan kritiek, als blijkt dat onze kerst- en nieuwjaarskaarten zo lang onderweg bleven alvorens op de bestemde plaats te arriveren. Vroeger, denken we dan, wist men niet anders en vond de burger het normaal dat zijn correspondentie zolang onderweg was.

Dat dit denkbeeld niet juist is leert ons een brief uit 1811 van de Maire van Epe aan de Heer Prefect van het Departement van den Bovenijssel. In dit schrijven klaagt de burger-vader dat de brieven die hij van zijn HoogEdel Gestrenge ontvangt "zo irregulier worden bezorgd en wel agt dagen en langer onderweg zijn" terwijl hij somtijds de brieven ontvangt van rondlopende opkopers van vodden, die langs de huizen gaan en aan wie de brieven te Deventer waren ter hand gesteld. Dan weer wordt de correspondentie afgegeven te Apeldoorn of Hattem. Hij neemt dan ook de vrijheid zijn HoogEd. te verzoeken dat er in mocht worden voorzien dat alle brieven voor de Maire van Epe in het vervolg op het postkantoor te Hattem worden afgegeven, "op welk kantoor ik lopers hebbe", waardoor de correspondentie dan altijd gereguleerder zoude gaan". De prefect heeft alle begrip voor deze klacht en geeft dadelijk opdracht dat in het vervolg de post voor de Eper Burgervader te Hattem besteld wordt. De voddeman is weer bode af!!!

W.Terwel

bron:

Archeif Gew. Besturen 1795/1813
inv. no. 682

Uit de beginjaren van V.V.V. "Epe's Bloei"

In het Mededelingenblad nr. 12 van 1967, nr. 14 van 1968 en nr. 16 van januari 1969, verscheen een artikel over de beginjaren van "Epe's Bloei". Hierin werd zeer breedvoerig ingegaan op de basisjaren 1905 t/m 1909. Ik mag wel zeggen dat dit met opzet werd gedaan om U een duidelijk beeld te geven van de omstandigheden welke de oprichting van een vereniging toendertijd met zich meebracht.

Het zou te ver voeren en ook minder leesbaar worden wanneer ik zou doorgaan met in dit artikel ook weer elk jaar afzonderlijk te noemen. Ik wil mij daarom beperken tot hoofdzaken en- of bijzondere gebeurtenissen in de jaren 1910 tot 1930.

Het zal een aantal oud-Epenaren nog wel heugen dat in 1910 werd besloten tot het stichten van "De Veluwsche Hut". Deze hut, een oud Veluwe grondhut, waarvan de kosten geraamd werden op f 250,--, werd geplaatst in het bosje bij de Belvédère. Dit bosje behoorde in eigendom aan het St. Anthoniegilde, en de "Oldermannen" van dit gilde hadden bereids al toestemming gegeven. Hoe duur het geld in 1910 wel was, moge blijken uit het feit dat om de kosten te dekken, er 50 renteloze voorschotten van elk f 5,-- werden geplaatst. Als verzachtende omstandigheid kwam hier dan bij dat zodra er voldoende entreegeld in kas zou zijn, er met uitloten gestart zou worden.

Dat men in 1910 ook al straatverlichtings-problemen kende, blijkt uit het nu volgende geval.

In de Stationsstraat stonden toen wel petroleumlantaarns, doch de gemeente kon zich niet permitteren om deze lampen in de maanden juli en augustus te laten ontsteken.

Daar was nu eenmaal geen geld voor. "Epe's Bloei" kreeg van gemeentewege toestemming om dan zelf die lantaarns te laten opsteken, omdat juli en augustus de zgn. vreemde-lingenmaanden waren. De Nachtwacht Born wilde zich hiermede wel belasten voor een vergoeding van f 1,-- per week of voor twee maanden totaal f 9,--. Hierbij kwam dan nog f 21,-- aan olie en plm. f 4,-- voor glazenbreuk. Aangezien echter een uitgaaf van f 34,-- ook voor de kas van "Epe's Bloei" te bezwarend was, werd de Stationsstraat 's zomersavonds niet verlicht.

Omdat de bewoners van de Hoofdstraat zich beklagden over de zeer stoffige weg, werd vanwege het gemeentebestuur besloten om het gedeelte weg vanaf de Haverkamp tot aan de Klarbeek bij wijze van proef te "beteren".

In 1910 is de vereniging "Epe's Bloei" ook gaan adverteren in één van de landelijke dagbladen. Het bestuur besloot toen nl. om in de maanden maart en april telkens twee, en gedurende mei en juni iedere week in het "Nieuws van den Dag" een advertentie te plaatsen met de volgende inhoud: "Bezoekt Epe op de Veluwe. Inlichtingen geeft de secretaris der VVV "Epe's Bloei" H.J.L.Blankhart".

Een eerste contact met de zustervereniging te Vaassen vond plaats in 1911. Men besloot toen de mogelijkheid te onderzoeken of er voor gezamenlijke rekening gedurende de drie zomermaanden een autodienst tussen deze dorpen te organiseren zou zijn. De heer Meulenkamp heeft toen deze aangelegenheid verder behandeld.

Op de Algemene Ledenvergadering 19 december 1911, verzoekt de heer Dokter het bestuur te informeren naar de kosten van een

sproeiwagen, die dan gedurende de zomermaanden dienst zou kunnen doen om de stoflaag zoveel mogelijk af te weren. De voorzitter Baron Sweerts de Landes, tevens Burgemeester, verklaart zich hiermede gaarne te belasten.

Na in 1911 al begonnen discussies over een feestviering ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van het Lokaal Spoor, wordt op voorstel van de heer J.Overbosch Szn. op de Algemene Ledenvergadering van 30 januari 1912 besloten een feest te organiseren op 2 en 3 september 1912. Tijdens deze dagen zal er een Allegorische optocht gehouden worden, een Landbouwtentoonstelling en een muziekconcours voor Fanfare en Harmonie. De voorbereidingen waren al zo ver gevorderd dat van het Lokaal Spoor bericht was ontvangen dat de H.W.S.M. hieraan niet konden meewerken omdat dat jaar meer lijnen werden geopend. De Landbouwvereniging en de Harmonie hadden hun medewerking toegezegd. Op 2 en 3 september 1912 was er alzo in Epe groot feest. Een lijst die in de gemeente had gecirculeerd ter verkrijging van een waarborgfonds en voor- giften had respectievelijk opgebracht f 2.961,-- en f 2.922,--; terwijl ook voor drie zilveren medailles was getekend.

Ik heb vernomen dat het een groots feest geworden is, en dat verscheidene oud-Epenaren hieraan nog de prettigste herinneringen hebben overgehouden.

Voor de stijl en grote vormelijkheid waarop destijds werd gecorrespondeerd, volgt hieronder de inhoud van enkele verzonden brieven.

a. Een schrijven van 3 juni 1913
aan den heer F. van der Wissel
Oost-Raven

De Wel Edel Geboren Heer!

In de op 30 Mei J.L. gehouden algemene vergadering van Epe's Bloei" is besloten een bedrag van vijf en twintig gulden beschikbaar te stellen voor eene stations-versiering alhier. Gaarne zullen wij met U hieromtrent voor de uitvoering overleg plegen, als U daar toe genegen zult zijn. De bedoeling is een arrangement van blijvende planten aan te brengen. Indien U bereid zijt deze plantenversiering op U te nemen gelieve U met de Secretaris, den Heer L. Beumer U daarvoor te verstaan.

- b. een schrijven van 3 juni 1913 aan
Den Wel Edel Geboren Heer L.Ch.Kolff
Oud Burgemeester van Wieringen.

De Weledelgeboren Heer:

Beleefd hebben wij de eer ons tot U Wel Edel Geboren te wenden inzake het navolgende.
In de op 30 Mei J.L. gehouden Algemeene Ledenvergadering van Epe's Bloei" werd in verband met beschouwingen over de verschaffing van wandelingen in de omgeving van Epe, zowel ten behoeve van het vreemdelingenverkeer, als voor de ingezetenen dezer plaats, de afsluiting van den zoogenaamden "Korte Kamp" algemeen zeer betreurd. Dit Bosch was immer een geliefkoosde wandelplaats van Epe's bewoners en tijdelijk aldaar verblijvenden. Uw goedrecht op dezen Uwen eigendom volkomen erkennende, om dit af te sluiten naar Uw believen voor het algemeen verkeer daarin, zij het der Vergadering voornoemd vergund bescheiden haar leedwezen uit te spreken over de voortdurende afsluiting.

Daar U in zoo menig opzicht getoond hebt Epe de plaats Uwer inwoning een goed hart toe te dragen, durven wij, in opdracht van de Algemeene Ledenvergadering, den stap wagen het vriendelijk verzoek tot U Wel Edelgeboren te richten: Stel de Kortekamp weder als wandelplaats voor het publiek open. Mocht U aan ons verzoek willen voldoen, dan kunt U overtuigd zijn, dat Epe's bevolking in de eerste plaats en het vreemdelingenverkeer er U dankbaar voor zullen zijn. Hopende dat wij met een gunstig antwoord verblijd mogen worden, hebben wij de eer met hoogachting te zijn.
Het bestuur van Epe's Bloei.

- c. een schrijven van 13 Oktober 1915
Aan den Heer Directeur Generaal
der Posterijen en Telegrafie
den Haag

Hoogedelgestrenge Heer,

Beleefd hebben wij de eer ons tot U Hoog Edel Geboren te wenden inzake het navolgende. Bij het steeds toenemende vreemdelingenverkeer in Epe blijkt het ongerief immer meer dat het Post en Telegrafiekantoor in Epe niet den geheelen dag, althans van des voormiddags acht tot des namiddags negen uur geopend is, maar dit tusschen des namiddags een tot twee en vier tot vijf uur wordt gesloten. In het belang zowel van de ingezetenen, bepaaldelijk der handeldrijvenden, als van de tijdelijk ter deze plaatse verblijvenden veroorloven wij ons bescheiden het verzoek tot U te richten wel te willen bevorderen dat het Post en Telegrafiekantoor te Epe op werkdagen den geheelen dag tusschen acht uur des

voormiddags en negen uur des namiddags voor het publiek zal geopend zijn.
Het Bestuur der Vereniging Epe's Bloei".

d. Een schrijven van 15 juli 1916

Aan de Kioskhoudery
Amsterdam

Mijne Heren,

Bij dezen kom ik uit naam van 't Bestuur VVV "Epe's Bloei" tot Uw Edele met een beleefd verzoek.

De laatste jaren toch bestaat er weinig animo tot het doen plaatsen van advertenties op de Stationsbank. (perron Eper Station H.U.S.) zodat den opbrengst minder bedraagt dan de gezamenlijke onkosten en premien. Aangezien het Bestuur toch gaarne de bank zou laten blijven staan, zijn wij zoo vrij U Edele beleefd te verzoeken de jaarlijkse premie groot f 25,-- ingaande 18 Mei, door U Edele op f 10,-- of f 15,-- gebracht te zien, daar wij anders genoodzaakt zullen zijn, hoe ongaarne ook het contract 18 Mei z.L. te moeten verbreken.

Hopende een gunstig antwoord te mogen ontvangen.

Hoogachtend
Namens het Bestuur
L. Beumer, Secretaris

Verkeersdrukte en hoe de wegen te ontlasten, was in die dagen ook al een agendapunt, want op 20 maart 1928 stelde de heer Overbosch bij de rondvraag de navolgende vraag: "Zou het niet wenschelijk te achten zijn, dat de Gemeente middelen in het werk

stelde, het doorgaande Autoverkeer vooral vooral Heerde - Nunspeet om te leiden, b.v. door het Sweertspark en alzoo de Hoofdstraat wat te ontlasten".

Als slotopmerking in deze notulen wordt vermeld dat de voorzitter (Burgemeester van Walsum), belooft hieraan zijn aandacht te schenken.

Dat een speciale reclame-commissie in die jaren zeer nuttig werk verrichtte, moge blijken uit het feit dat destijds gidsjes over Epe ter lezing lagen op de schepen van de Holland-Amerikalijn, de Batavialijn, en Rotterdam-Londen. In verband met de komende Olympische spelen in Amsterdam, werden van gemeentewege stappen ondernomen om reclameborden te plaatsen in Amsterdam en Rotterdam en aan reclame in de elektrische treinen werd eveneens aandacht besteed.

Op een desbetreffend verzoek, gaf de Directeur, generaal der Posterijen te kennen, dat er in 1928 een brievenbus geplaatst zou worden aan de Dellenweg, doch het verzoek om er ook een te plaatsen op de Haverkamps werd afgewezen.

Voor zover na te gaan werd van gemeentewege in 1928 voor het eerst een subsidie verstrekt van f 25,--.

In 1929 wordt besloten om de Belvédère en ook de Veluwe Hut af te breken wegens bouwvalligheid, gevaar en vernieling door de jeugd. Over herbouwplannen wordt wel gesproken, doch nog geen besluit genomen.

In het belang van het vreemdelingenverkeer krijgt de heer G. Mulder W.J. zn. opdracht voor het plaatsen van 25 banken voor een totaal bedrag van f 230,--.

De eerste gedachte om ook een badhuis in Epe te bouwen zijn van 1927 en na veel vergaderen en "delebereren", is men eind 1929 zo ver dat een voorstel bij de gemeente wordt ingediend.

Zeer interessant is het te vernemen dat op een algemene vergadering door één der aanwezigen aan de noodzaak wordt getwijfeld, omdat men in de beide Hotels voor f 1,-- een bad kan nemen en dat hier maar sporadisch gebruik van gemaakt wordt.

W. Tensen,

Direkteur VVV "Epe's Bloei"

LEZING van de Heer J. VREDENBERG

Op 24 november '69 sprak te Epe de heer J. Vredenberg uit Haaksbergen over "De historie van Terwolde en Nijbroek en het land tussen Weteringen en IJssel".

Voor ons in Epe, het aangrenzende gebied, bijzonder interessant.

Stammend uit de twee-eenheid "Terwolde-Nijbroek" (zoals hij het uitdrukte : lichamenlijk uit Nijbroek en geestelijk uit Terwolde, waar hij school ging), verdiepte de heer Vredenberg zich op rijpere leeftijd bijzonder in de historie van zijn geboorteland.

In zijn boekje "Geschiedenis van Terwolde en Nijbroek" (ook in 1969 verschenen en aanwezig in de Openbare Leeszaal in Epe) worden talrijke bronnen genoemd.

Als "insider", thuis in de oude toestanden, gewoonten en namen van de streek, weet hij een vrij zeker, geloofwaardig historisch beeld op te bouwen.

"Mijn veronderstellingen werden nog niet tegengesproken" zegt hij voorzichtig.

Terwolde-Nijbroek kan nog gelden als voorbeeld voor de markenindeling in de middeleeuwen. Terwolde ontstond uit de drie marken (met cultuurgronden) : Bursenermark, Woudermark en Tuylermark. Er leven nog namen, hiervan afgeleid. De woeste gronden daarbuiten, gezamenlijk gebruikt voor winning van hout, turf, riet, waren te zoeken in Nijbroek. De boerderijen waren hier iets hoger gebouwd voor de waterlast.

In 1328 werd Nijbroek afgescheiden van Terwolde. Het kreeg richter en schepenen (gekozen uit de ingezetenen). De bewoners werden toen vrije lieden (geen horigen meer). Kerkelijk bleef Nijbroek nog even onder Terwolde.

De kerk in Terwolde was er toen al en had als patronen de tweeling Cosmas en Damianus, tussen 200 en 300 geneesheren en Christenen. Hun namen werden door de Kruisvaders aangebracht.

In de 13e eeuw werd de Gothische kerk van Terwolde, waarvan de Noordelijke zijbeuk, (Romaans) waarschijnlijk eerst kapel was, geschonken aan Deventer.

Ook de kerk van Nijbroek (evenals die van Welsum) was eerst kapel.

De avond bleek te kort voor alle stof ! "Wij hopen dat U ons nog eens verder komt vertellen" zeide de Voorzitter in zijn dankwoord.

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar bovengenoemd boekje. Tevens verwijzen wij naar een uitvoerig verslag van een lezing in Terwolde over het zelfde onderwerp in het "Veluws Nieuws" van 14 november '69, waarin de heer Vredenberg dringend pleit voor restauratie van de kerk te Terwolde. Verder verscheen een korter verslag van de lezing in Epe in het "Veluws Nieuws" van 28 nov. '69. P.E.B.

OPROEP aan de LEZERS

In april 1970 is het 25 jaar geleden dat Oost-Nederland bevrijd werd van de Duitse bezetting !

Wie en wie van de oude ingezetenen, die zich deze emoties nog levendig kunnen herinneren, beschrijven ons deze gebeurtenis, zoals zij zich in Epe en Vaassen afspeelde op 17-19 april 1945 ?

Gaarne zouden wij verslagen en indrukken van deze historische dagen, liefst van Uw aller verschillende zijden, vastleggen in ons komende aprilnummer van het "Ampt Epe"-blad. S.v.p. inzenden vóór april !

(Dit zou dan meteen goed aansluiten op de "Mijlpalen" 1940-'45 in ons blad van okt. 1968. Zie de oproep aldaar op blz.19).

Berichten

In november j.l. verscheen het eerste nummer van "GELDERLAND NU" een provinciaal voorlichtingsorgaan, dat wil "streven naar een evenwicht tussen technische, economische, culturele en zomaar menselijke aspecten van de Gelderse samenleving". Daarmee wil het "de aandacht vestigen op mogelijke en wenselijke ontwikkelingen in Gelderland".

Het royaal uitgegeven blad (Hoofdredacteur: A.Laan. Uitgevers : Wegener-Misset. Prijs: f 15,- p.j.), met mooie foto's, zal juist door zijn verscheidenheid, door ons historici in de gaten gehouden moeten worden, daar "Gelderland nu" eens "Gelderland vroeger" zal worden.

VERSCHEENEN :

Roessingh, ir.H.K., Gelderse landmaten in de 17de en 18de eeuw, een empirische benadering
(In : Bijdrage en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden.Hist.Gen.Utrecht, vol.83, 1969, blz.53-98)
als overdruk verkrijgbaar bij
R.A. in Gld. f 1,--

Te Zutphen wordt thans in gereedheid gebracht het museumdepôt voor Gelderland.

De in januari '69 opgerichte "Stichting Oudheidkundig Depôt" stelt zich als doel het inrichten en beheren van depôts in Gelderland ter bewaring en verzorging van museumvoorwerpen en van fragmenten van monumenten en molens.

Voor nadere bijzonderheden en inlichtingen verwijzen wij naar het bericht in :
Gelders Oudheidkundig Contactbericht, dec.1969
(Secretariaat Hogestraat 7, Dieren).

De "Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen" heeft in 1969, op een veiling van Paul Brandt te Amsterdam, de hand kunnen leggen op een serie van 10 Louis XV fauteuils, afkomstig van de oorspronkelijke inboedel van de Cannenburch, waaraan zij nu weer toegevoegd konden worden.

(Zie bericht in Gelders Oudheidk. Contactbericht Nr. 43 van dec. 1969).

I N H O U D

blz.

Geldersch Volkslied	
door J.van Riemsdijk - - - - -	2
Marken en Buurschappen (12)	
door F.Zandstra - - - - -	3
De Gereformeerde Kerk te Epe I	
door Ds. W.de Mooy - - - - -	6
"Stiefbeen" als postbesteller	
door W. Terwel - - - - -	12
Uit de beginjaren van V.V.V.	
"Epe's Bloei"	
door W.Tensen - - - - -	13
Lezing van de Heer J.Vredenberg	
Verslag P.E.B. - - - - -	20
Oproep aan de Lezers	
door redactie - - - - -	22
Berichten:	
Tijdschrift "Gelderland nu"	
verschenen - - - - -	22
Verschenen: "Gelderse landmaten	
in de 17e en 18e eeuw	23
Museumdepôt voor Gelderlnad	23
Fauteuils van de Cannenburch	23

Voor kopij-bijdragen (wenken)	1
-------------------------------	---